

ALAPVETŐ JOGOK BIZTOSA
AZ ENSZ NEMZETI EMBERI JOGI INTÉZMÉNYE

Az alapvető jogok biztosa
mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus

JELENTÉSE

az AJB-464/2022. számú ügyben
a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet látogatásával
összefüggésben
(Előzmény ügy: AJB-4385/2021)

*Előadó: dr. Sárközy István
dr. Mézes Norbert
dr. Rostás Rita*

Érintett szerv: Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet

2022.

**Az alapvető jogok biztosa mint OPCAT nemzeti megelőző mechanizmus
Jelentése
az AJB-464/2022. számú ügyben**

Előadó: dr. Sárközy István

Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe látogatott (a továbbiakban: Intézet). A vizsgálat fókuszpontjában a koronavírus járvány terjedésének megelőzésével kapcsolatban tett intézkedések, a megfelelő védőfelszerelések, a fogvatartottak és a személyi állomány tagjainak egészségügyi és pszichológiai ellátása, valamint a látogatófogadás elmaradását kompenzáló kapcsolattartási lehetőségek álltak.

1. Az eljárás megindulása

Magyarországon a 2011. évi CXLI. törvény hirdette ki az Egyesült Nemzetek Szervezetének Közgyűlése által 2002. december 18-án elfogadott, a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés elleni egyezmény fakultatív jegyzőkönyvét (a továbbiakban: Jegyzőkönyv). A Jegyzőkönyv 1. cikke szerint annak célja egy olyan rendszer létrehozása, amelyben független nemzetközi és nemzeti testületek – a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megelőzése céljából – olyan helyszínekre látogatnak el rendszeresen, ahol embereket fosztanak meg a szabadságuktól.

A Jegyzőkönyv 3. cikke alapján minden részes állam belföldi szinten létrehoz, kijelöl vagy fenntart egy vagy több látogató testületet (nemzeti megelőző mechanizmus, a továbbiakban: NMM) a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés megakadályozása érdekében.

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében minden részes állam köteles lehetővé tenni a látogatásokat a joghatósága és ellenőrzése alatt álló bármely helyen, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól (fogvatartási helyek). Az NMM látogatásainak célja az, hogy szükség esetén megerősítsék az említett személyek védelmét a kínzással és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmóddal vagy büntetésekkel szemben.

Magyarországon 2015. január 1-jétől nemzeti megelőző mechanizmusként az alapvető jogok biztosa jár el, aki e feladatának teljesítése során a fogvatartási helyeken a szabadságuktól megfosztott személyekkel való bánásmódot beadvány és alapvető joggal összefüggő visszásság hiányában is rendszeresen vizsgálja.¹

1.1. A látogatás helyszínének kiválasztása

2020. március 11-én a Kormány az élet- és vagyonbiztonságot veszélyeztető tömeges megbetegedést okozó humánjárvány (COVID-19) következményeinek elhárítása, a magyar állampolgárok egészségének és életének megóvása érdekében Magyarország egész területére veszélyhelyzetet hirdetett ki², és kijárási korlátozást vezetett be³.

¹ Lásd az alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény 39/A. §-át, valamint a 39/B. § (1) bekezdését.

² 40/2020. (III. 11.) Korm. rendelet veszélyhelyzet kihirdetéséről.

³ 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet a kijárási korlátozásról.

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) 2020. március 15-én adta ki a COVID-19 járvány bőrtönökben és más fogvatartási helyeken történő megelőzésére és kezelésére vonatkozó időközi ajánlását⁴, amelynek értelmében a fogvatartási helyek a fogvatartottak hosszú idejű elhelyezése és szoros közelsége miatt a fertőzés kiindulópontjai lehetnek. A fogvatartottak egészségének fenntartása közegészségügyi szempontból is kiemelt fontossággal bír⁵.

A Kormány 2020. április 5-én kihirdetett rendelete⁶ értelmében a rendelet hatálybalépésétől nem voltak engedélyezhetők a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák és a rendkívüli eltávozások. A 3. § (7) bekezdés b) pontja alapján egy vagy több bv. intézet tekintetében a látogató fogadása korlátozható volt, ha a járványügyi rendelkezések megtartása másként nem volt biztosítható.

2020. június 18-ától a 2020. évi LVIII. törvény⁷ 237. § (4) bekezdésének b) pontja értelmében a büntetés-végrehajtás országos parancsnoka a járványügyi intézkedésre vagy az egészségügyi válsághelyzettel összefüggő más okra figyelemmel – többek között – korlátozhatta a bv. intézet elhagyásával járó kapcsolattartási formák engedélyezését és a látogató fogadást.

A fenti rendelkezések miatt a fogvatartottak az NMM látogatása idején nem hagyhatták el a bv. intézetet és látogatót sem fogadhattak.

A kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmód vagy büntetés tilalmának érvényesítésétől a nemzet létét fenyegető különleges körülmények vagy szükségállapot/veszélyhelyzet esetén sem lehet eltérni⁸.

A Kínzás és Más Kegyetlen, Embertelen vagy Megalázó Bánásmód vagy Büntetés Megelőzési Albizottsága (a továbbiakban: Megelőzési Albizottság vagy SPT) 2020. április 7-én elfogadott, a koronavírus-járvánnyal összefüggő tanácsa⁹ (a továbbiakban: SPT Tanács) szerint a szabadságuktól megfosztott emberek különösen sérülékeny csoportot képeznek, egyrészt a fogva tartásuk természetéből fakadóan, másrészt kevesebb lehetőségük van a koronavírussal szembeni megelőző intézkedések megtételére¹⁰.

Az SPT Tanács 6. pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmusok szabadon határozhatják meg, hogy a járványhelyzet okozta kihívásokra milyen módon reagálnak, szem előtt tartva a vonatkozó nemzeti jogszabályok rendelkezéseit. A testület ugyanakkor kiemelte¹¹, hogy a közegészségügyi intézkedések miatti korlátozások növelhetik a rossz bánásmód kockázatát, de nem okozhatják a megelőző jellegű látogatások szünetelését. **Az SPT szerint a nemzeti megelőző mechanizmusoknak a koronavírus-járvány ideje alatt is gyakorolniuk kell a látogatással összefüggő hatáskörüket¹².** A látogatások során figyelemmel kell lenni a

---

⁴ Preparedness, prevention and control of COVID-19 in prisons and other places of detention: Interim Guidance, 15 March 2020. WHO (2020) 1. o. <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/336525/WHO-EURO-2020-1405-41155-55954-eng.pdf>

⁵ NMM (2020) p. 23.

⁶ Ld. a veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet 3. § (6) bekezdését.

⁷ A veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készületségről.

⁸ Ld. a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó büntetések vagy bánásmódok elleni nemzetközi egyezmény kihirdetéséről szóló 1988. évi 3. törvényerejű rendelet 2. cikk 2. pontját és az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről szóló 1976. évi 8. törvényerejű rendelet 4. és 7. cikkét.

⁹ Advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. CAT/OP/10. <https://undocs.org/CAT/OP/10>

¹⁰ SPT Tanács 2. pont.

¹¹ SPT Tanács 7. pont.

¹² SPT Tanács 11. pont.

„ne árts” alapelve, azaz a látogatásokat úgy kell megszervezni, hogy azok ne jelentsenek veszélyt a fogvatartottak és az NMM munkatársainak egészségére¹³.

Az SPT 2021. június 10-én egy újabb dokumentumot adott ki „A COVID-19 időszak alatt folytatott helyszíni vizsgálatok protokollja az NMM-ek számára” címmel¹⁴. Az SPT továbbra is bátorította az NMM-eket, hogy biztonságos és hatékony módon folytassák vagy kezdjék újra a helyszíni vizsgálatokat¹⁵. Célszerű, hogy a látogatások tervezése során az NMM-ek előre határozzák meg az ellenőrzés fókuszpontját, hogy csökkentsék a fogvatartási helyen töltött időt¹⁶, ezzel is a lehető legkisebbre szorítva a megfertőződés veszélyét.

A bv. intézeti zárt közegben különösen fontosak a koronavírus-fertőzés megelőzése érdekében tett intézkedések, a látogatás ezért az SPT Tanácsokat is szem előtt tartva vizsgálta ezeket.

A Jegyzőkönyv 20. cikk e) pontja szerint a nemzeti megelőző mechanizmus feladatai teljesítése érdekében a felkeresni kívánt helyeket és a meghallgatni kívánt személyeket szabadon kiválaszthatja. Az említett jogkör alapján az alapvető jogok biztosa a nemzeti megelőző mechanizmus feladatkörében eljárva 2021. július 14-én a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben tett látogatást.

1.2. A nemzeti megelőző mechanizmus hatásköre

A Jegyzőkönyv 4. cikke értelmében fogvatartási helynek minősül bármely olyan hely, ahol az embereket valamely állami hatóság utasítására, kezdeményezésére, hozzájárulásával vagy elfogadásával megfosztják vagy megfoszthatják személyes szabadságuktól. Ugyanezen cikk 2. pontja szerint a szabadságelvonás mindennemű fogva tartást vagy bebörtönzést jelent, valamint egy személy elhelyezését olyan állami vagy magántulajdonú, őrizetbe vételi környezetben, amelyet az illető valamilyen bírói, közigazgatási vagy más hatóság utasítására önként nem hagyhat el.

Az Intézet a Jegyzőkönyv 4. cikke szerinti fogvatartási helynek minősül, ezért az NMM vizsgálati hatásköre fennáll.

1.3. Az érintett alapvető jogok

- A kínzás, embertelen, megalázó bánásmód vagy büntetés tilalma: „Senkit nem lehet kínzásnak, embertelen, megalázó bánásmódnak vagy büntetésnek alávetni, valamint szolgaságban tartani.” [Alaptörvény III. cikk (1) bekezdés]
- Az egyenlő bánásmód követelménye: „Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.” [Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdés]

---

¹³ SPT Tanács 14. pont.

¹⁴ *Protocol for national preventive mechanisms undertaking on-site visits during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic* (CAT/OP/11), (a továbbiakban: SPT Protokoll)

¹⁵ SPT Protokoll 2. pont

¹⁶ SPT Protokoll 12. pont

1.4. Az alkalmazott jogszabályok, állásfoglalások, iránymutatások

Nemzeti jogforrások

- Magyarország Alaptörvénye
- 2011. évi CXI. törvény az alapvető jogok biztosáról (a továbbiakban: Ajbt.)
- 2020. évi LVIII. törvény a veszélyhelyzet megszűnésével összefüggő átmeneti szabályokról és a járványügyi készülségről
- A kijárási korlátozásról szóló 71/2020. (III. 27.) Korm. rendelet
- A veszélyhelyzet kihirdetésével összefüggésben egyes büntetés-végrehajtási szabályok módosításáról szóló 90/2020. (IV. 5.) Korm. rendelet
- 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet a szabadságvesztés, az elzárás, az előzetes letartóztatás és a rendbírás helyébe lépő elzárás végrehajtásának részletes szabályairól [a továbbiakban: 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet]

Nemzetközi források

- Advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/10)
- SPT Protocol for national preventive mechanisms undertaking on-site visits during the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/11)
- Follow-up advice of the Subcommittee to States parties and national preventive mechanisms relating to the coronavirus disease (COVID-19) pandemic. (CAT/OP/12)
- Az Európa Tanács Miniszteri Bizottságának Európai Börtönszabályokról szóló Rec(2006)2 számú ajánlása (a továbbiakban: Európai Börtönszabályok)
- A Kínzást és az Embertelen vagy Megalázó Bánásmódot vagy Büntetést Megelőzni Hivatott Európai Bizottság (a továbbiakban: CPT) 2. általános jelentése [CPT/Inf (92) 3]
- A CPT 3. általános jelentése [CPT/Inf (93) 12]
- A CPT 11. általános jelentése [CPT/Inf (2001) 16]

1.5. A látogatás célja

A koronavírus-járványra tekintettel a látogatás fókuszpontja a következő szempontok ellenőrzésére terjedt ki:

- a járvány terjedésének megelőzésével kapcsolatban tett intézkedések,
- a megfelelő védőfelszerelés és személyes higiéné biztosítása a személyi állomány és a fogvatartottak számára,
- az egészségügyi és pszichológiai ellátás biztosítása a fogvatartottak és a dolgozók számára,
- a látogatófogadás hiányát kompenzáló kapcsolattartási lehetőségek.

A látogatócsoport csak a legszükségesebb ideig és megfelelő védőruházatban tartózkodott az Intézet területén, hogy a legkisebbre szorítsa a fertőzésveszélyt, és ne veszélyeztesse sem az NMM, sem a bv. intézetben fogvatartottak és az ott dolgozók egészségét.

1.6. A látogatás módszere

Az NMM látogatásainak célja a kínzás és más kegyetlen, embertelen vagy megalázó bánásmódok vagy büntetések megelőzése.

Az Ajbt. 39/B. § (2) bekezdése értelmében a nemzeti megelőző mechanizmus – a 21. § (1) bekezdésében foglaltak mellett – a vizsgálata során adatokat, felvilágosítást és iratmásolatokat kérhet a vizsgált hatóságtól a fogvatartási helyek számáról és földrajzi helyéről, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számáról, a velük való bánásmódról és fogva tartásuk körülményeiről. Az Ajbt. 39/B. § (3) bekezdése szerint a helyszíni ellenőrzés során a nemzeti megelőző mechanizmus

- a fogvatartási helyekre és a vizsgált hatóság egyéb helyiségeibe korlátozás nélkül beléphet,
- a fogvatartási helyek számára és földrajzi helyére, valamint a fogvatartási helyeken lévő, szabadságuktól megfosztott személyek számára, a velük való bánásmódra és fogva tartásuk körülményeire vonatkozó összes iratba korlátozás nélkül betekinthes, azokról kivonatot és másolatot készíthet,
- a vizsgált hatóság munkatársát és a szabadságától megfosztott személyt, valamint bármely ott tartózkodó személyt meghallgathat.

Az Intézet látogatása során a látogatócsoport tagjai a vezetőség tagjaival és a fogvatartottakkal interjúkat készítettek. Megtekintették az Intézet zárkáinak állapotát, fényképfelvételeket készítettek, és betekintettek a vonatkozó iratokba.

1.7. Szankció tilalma

A Jegyzőkönyv 21. cikke értelmében semmilyen hatóság és tisztviselő nem rendelhet el, nem alkalmazhat, nem engedélyezhet, és nem tűrhet el semmilyen személy vagy szervezet elleni szankciót, ha az illető a nemzeti megelőző mechanizmussal akár valós, akár hamis információkat közölt, és az adott személyt vagy szervezetet semmiféle más jellegű hátrány sem érheti.

A látogatás résztvevői: Dr. Kozma Ákos, az alapvető jogok biztosa
dr. Mézes Norbert, jogász
dr. Rostás Rita, pszichológus, pedagógus
dr. Sárközy István, jogász

A látogatás időpontja: 2021. július 14.

2. Tényállás és megállapítások

2.1. Az Intézet története és létszámadatok

Az Intézet 1895 és 1902 között épült, eredetileg 200 fő fogva tartására tervezték. 1923 óta folyamatos a fogvatartottak munkáltatása. 1944-ben egy légitámadás következtében az épület súlyos károkat szenvedett, majd 1977-ben nyerte el jelenlegi formáját.

A látogatás napján 173 fő fogvatartott, 157 férfi és 16 nő tartózkodott a 182 fő befogadására alkalmas Intézetben. Az Intézetben 12 külföldi állampolgárságú (5 fő román, 2 fő török, 4 fő ukrán, 1 fő líbiai), továbbá 1 fogyatékossgal élő személyt tartottak fogva.

Enyhébb végrehajtási szabályok (EVSZ) alkalmazása alatt 1 fő állt, 2 fő a drogprevenációs részlegen, 1 fő pedig megőrzésen volt az Intézetben. A távollévők közül 24 fő reintegrációs őrizetben, 1 fő büntetés-félbeszakításon volt.

A bv. intézet 2021. évi átlagos kihasználtsága 168 fő volt, amely átlagosan 96%-os telítettséget jelentett. Az átlagos éves kihasználtság a korábbi években az alábbiak szerint alakult:

Az Intézet átlagos éves kihasználtsága		
Év	Fő	%
2019	233	128
2020	217	119
2021	168	96

A fogvatartottak végrehajtási fokozat szerinti megoszlása	
Fegyház	4 fő
Börtön	32 fő
Fogház	1 fő
Büntetőjogi elzárás	3 fő
Szabálysértési elzárás	7 fő
Pénzbüntetést helyettesítő szabadságvesztés	7 fő
Közérdekű munka átváltoztatása szabadságvesztésre	12 fő
Nem jogerős elítélt	9 fő
Letartóztatott	98 fő

A fogvatartottak biztonsági kockázati besorolás és rezsím szerinti megoszlása	
Magas biztonsági kockázati szint	9 fő
Közepes biztonsági kockázati szint	160 fő
Alacsony biztonsági kockázati szint	3 fő
Szigorú rezsím	2 fő
Általános rezsím	129 fő
Enyhe rezsím	13 fő

2.2. A COVID-19-cel összefüggő adatok, intézkedések

2020-ban a fogvatartottak közül 5 fő esetében, a személyi állomány körében pedig 15 főnél adott pozitív eredményt az elvégzett PCR teszt. 2021-ben a látogatás napjáig 18 fogvatartott és 10 bv. dolgozó volt COVID-fertőzött. Az NMM látogatásakor az Intézetben nem volt koronavírussal fertőzött fogvatartott.

Az első COVID-védőoltást 173 fogvatartott és 74 személyi állományi tag kapta meg. A második oltást a fogvatartottak közül 118 fő, a személyi állományból 71 fő vette fel.

A vezetőség elmondása szerint a büntetés-végrehajtás személyi állományában 75%-os, a fogvatartottak körében 79%-os volt az átoltottság.

Az oltások szempontjából problémát jelentett, hogy a letartóztatott fogvatartottak csak rövid ideig tartózkodtak az Intézetben. Az elzárást töltők rövid időn belül szabadultak, és nem lehetett biztosra venni, hogy a második oltást is felvették a civil életben. Ugyanakkor, ha egy

fogvatartott még a második oltás beadása előtt kikerült az Intézetből, de igényelte azt, akkor a szabadulását követő időszakra megszervezték számára az oltás beadását a háziorvos vagy az Elektronikus Egészségügyi Szolgáltatási Tér (EESZT) portál segítségével.

26 fogvatartott azért nem kapott védőoltást, mert azt nem kérték.

A fogvatartottakat a reintegrációs tisztek tájékoztatták a járványügyi intézkedésekkel összefüggő korlátozásokról. A hozzátartozók számára ezek az információk a BVOP honlapján voltak elérhetők. A fogvatartottak megerősítették, hogy a járványügyi intézkedésekkel kapcsolatos tudnivalókról a reintegrációs tiszt tájékoztatta őket, és papír alapú tájékoztatót is kaptak.

Egy reintegrációs tiszt tapasztalatai szerint a fogvatartottak fegyelmi helyzete nem változott a koronavírus-járvány miatt meghozott intézkedések kapcsán. A fogvatartottak továbbra is betartották a szabályokat, nem volt szükséges fegyelmi szankciók alkalmazása.

2.2.1. Helyi intézkedések

A Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet intézkedési terve¹⁷ (a továbbiakban: helyi intézkedési terv) meghatározta a koronavírussal kapcsolatos alapfogalmakat¹⁸.

A személyi állomány tagjainak beléptetése külön időszavokban¹⁹ történt. Az épületek bejáratánál és a személyi állomány pihenőhelyiségeiben biztosítani kellett a kézfertőtlenítés lehetőségét²⁰. A helyi intézkedési terv előírta, hogy az Intézet 30 napra elegendő fertőtlenítőszerrel és védőfelszereléssel rendelkezzen²¹. Az Intézetet havonta egy alkalommal teljes mértékben fertőtlenítették²².

A fogvatartottakkal kontaktusba kerülő személyi állományi tagoknak kötelező volt a szájmazsk viselése²³. A fogvatartottak – a zárkán kívül – kötelesek voltak szájmazskot hordani²⁴. Minden fogvatartottat el kellett látni 1 darab textil szájmazskkal, amelyet naponta cseréltek²⁵. A munkahelyeken a sebészi szájmazskokat négyóránként cserélni kellett²⁶.

A fogvatartottak részére a napi többszöri higiénés kézmosást, a személyi állomány számára szappanos kézfertőtlenítő biztosítását írta elő a helyi intézkedési terv, továbbá azt is, hogy a fogvatartottaknak heti 5 alkalommal legyen fürdési lehetőségük²⁷.

Ha a személyi állomány tagja láz vagy felső légúti betegség tüneteit tapasztalta magán, vagy otthonában fertőzés gyanús személy kontaktjává vált, a Nemzeti Népegészségügyi Központ (a továbbiakban: NNK) által kiadott eljárásrendnek megfelelően fel kellett venni a kapcsolatot a háziorvosával²⁸.

Ha egy személyi állományi tag esetében merült fel a koronavírus-fertőzés gyanúja, azonnal el kellett különíteni²⁹. Fogvatartotti fertőzés gyanú esetében ugyanígy jártak el³⁰. Az

---

¹⁷ Intézkedési Terv a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetben a koronavírus-járvánnyal összefüggő feladatok végrehajtására. Iktatószám: 30516-17/429-1/2021.fogvt., kiadva: 2021.07.20.

¹⁸ Helyi intézkedési terv 5. pont.

¹⁹ Helyi intézkedési terv 6. pont.

²⁰ Helyi intézkedési terv 19. pont.

²¹ Helyi intézkedési terv 36. pont.

²² Helyi intézkedési terv 16. pont.

²³ Helyi intézkedési terv 18. pont.

²⁴ Helyi intézkedési terv 52. pont.

²⁵ Helyi intézkedési terv 89. pont.

²⁶ Helyi intézkedési terv 25. pont.

²⁷ Helyi intézkedési terv 15. pont.

²⁸ Helyi intézkedési terv 27. pont.

²⁹ Helyi intézkedési terv 107. pont.

³⁰ Helyi intézkedési terv 121. pont.

elkülönített fogvatartott testhőmérsékletét naponta 3 alkalommal mérték³¹. Csoportos fertőzés (dolgozó és fogvatartott) esetén az NNK és az Operatív Törzs által kiadott intézkedések voltak irányadóak³².

A fogvatartottak telefonálási időtartamát egységesen 15 perccel megnövelte az Intézet. Azon fogvatartottak, akik nem rendelkeztek letéti pénzzel, az Intézet költségére havonta 3x5 percben használhatták a telefont³³.

A COVID-19-cel kapcsolatban tett intézkedések vonatkozásában a jelentés nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszásságot.

2.3. A fogvatartottak befogadása, elkülönítése, védőfelszerelések

A befogadások száma csökkenő tendenciát mutatott az Intézetben. 2019-ben 1238 főt, 2020-ban 991 főt fogadtak be³⁴.

Az Intézetbe heti szinten mintegy 15-20 új fogvatartott érkezett. Befogadáskor megmérték a fogvatartottak testhőmérsékletét, kérdéseket tettek fel, ami a fertőzés gyanú kizárására irányult. A befogadott fogvatartottakat 14 napra különítették el³⁵ egészségügyi megfigyelés céljából, a reintegrációs tisztek pedig tájékoztatták őket a járványügyi szabályokról³⁶. A karanténban lévő fogvatartottaknak is biztosították a napi egy órás szabad levegőn való tartózkodást. Általában őket kísérték le utoljára a nap végén, és a záró fertőtlenítést a sétájuk után hajtották végre. A kiétkezést is biztosították az egészségügyi megfigyelés alatt álló fogvatartottaknak. A fogvatartottak leadták a kiétkezőboltból kért termékek listáját a reintegrációs tisztnak, aki beszerezte, majd átadta nekik a termékeket.

Ha egy fogvatartott 6 óránál hosszabb időt töltött az intézeten kívül, akkor újra 14 napos járványügyi megfigyelésre különítették el³⁷.

A befogadási és fegyelmi bizottság (BFB) felmérte a fogvatartottak képzettségét és annak megfelelően – ha lehetséges volt – munkavégzésre osztották be őket.

A fertőzésveszély elkerülése érdekében a befogadott fogvatartottak ruháját az Intézet kimosta.

A 65 év feletti krónikus betegségben szenvedő fogvatartottakat a járványidőszak alatt elkülönítve helyezték el.

A megkérdezett fogvatartottak elmondása szerint a befogadási eljárás során orvos és pszichológus is megvizsgálta őket. Elmondták továbbá, hogy a befogadás során nagyjából két hétig voltak elkülönítve.

Koronavírus-fertőzés gyanúja esetén a fogvatartottat elkülönítették egy betegszobában, PCR-tesztet végeztek, valamint elkülönítették a vele szoros kapcsolatba került fogvatartottakat is.

A látogatás idején a körleteken a személyi állomány tagjai szájmaszkot viseltek, akik pedig fizikai kontaktusba kerültek a fogvatartottakkal, azok gumikesztyűt is. Igazolt fertőzött fogvatartott esetén kötelező volt a védőruha, az FFP2-es maszk és a gumikesztyű viselése. A parancsnok tájékoztatása szerint az Intézet mindig rendelkezett 30 napra elegendő védőfelszereléssel, valamint tisztító- és fertőtlenítőszer készlettel.

Az Intézet egyik dolgozója elmondta, hogy a személyi állomány tagjainak a munkavégzés során szájmaszkot kellett viselniük. A fogvatartottak számára a zárkán belül nem, azonban onnan kilépve már kötelező volt a maszkviselés.

---

³¹ Helyi intézkedési terv 127. pont.

³² Helyi intézkedési terv 142. pont.

³³ Helyi intézkedési terv 73. pont.

³⁴ 2020. évi önértékelő jelentés 4. o.

³⁵ Helyi intézkedési terv 61. pont.

³⁶ Helyi intézkedési terv 63. pont.

³⁷ Helyi intézkedési terv 67. pont.

Egy fogvatartott szerint minden nap kaptak tiszta szájmaszkot, valamint gumikesztyűt és fertőtlenítőt is biztosított számukra az Intézet.

A fogvatartottak befogadásával kapcsolatban a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.4. Intézeti fejlesztések

A látogatás idején az Intézetben számos fejlesztés volt folyamatban. Egy 2021. év elején kezdődött fejlesztési program keretében megújultak a reintegrációs tiszti irodák, a fogvatartottak elhelyezési körletén a körletfelügyelők szolgálati helyei, a személybejárati őrhely és az Intézet személybejáratának előtere, valamint a személyi állomány eligazító helyisége is³⁸. A felújítási munkálatokat az Intézet házi műhelyében foglalkoztatott fogvatartottak végezték el.

A III. emeleti helyiségek teljes mértékben elkészültek. Az Intézet konyháját 2019-ben újították fel. Az üzemépület felső szintje átalakításra került, és az irodablokk nyílászáróit is kicserélték. A technikai ügyelet és a körletrészek megújításával kapcsolatban biztonságtechnikai fejlesztéseket is végrehajtottak az Intézetben.

A látogatás idejére az Intézet zárkáinak 95%-ában befejeződött a felújítás, és a bejárat is megújult. Az Intézet üzemépületének felső szintje felújítás alatt állt, itt egy oktatási és rendezvényterem kialakítását tervezik a személyi állomány részére³⁹.

2.5. Elhelyezési körülmények, bánásmód

A fogvatartottak elhelyezésére 59 zárka⁴⁰ állt rendelkezésre, amelyeknek a befogadóképessége 1-11 fő között változott. Az Intézet 1. emeletén 9 db befogadó zárka található, amelyekből 1 db 10 fő, 8 db pedig 1-1 fő befogadására alkalmas. Az 1. emeleten még 2, 3, 4, 5, 6 és 10 férőhelyes zárkák is találhatóak. A 2. emeleten 1, 3, 5, 10 és 11 férőhelyes zárkák, míg a 3. emeleten 1, 2, 6, 8, 10 és 11 fő befogadóképességű zárkák vannak.

A fogvatartottak öngyilkossági cselekményeinek megakadályozása érdekében körletszintenként 1-1 kamerás zárka lett kialakítva. A 3. emeleten található négy fegyelmi zárka közül háromban kamerákat szereltek fel.

A zárkaablakok egy része lágúvasból készült, egy részét pedig biztonsági vasrácsokkal, kilátásgátlóval és sűrűszövésű fémhálóval szerelték fel. A sűrűszövésű hálót 19 zárkában expandált lemezre cserélték⁴¹.

A 16/2014. (XII. 19.) IM rendelet 121. § (1)-(2) bekezdése értelmében a zárkában vagy a lakóhelyiségben elhelyezhető létszámot úgy kell meghatározni, hogy minden elítélre hat köbméter légtér és egyéni elhelyezés esetén legalább hat, közösen elhelyezett elítéltek esetén személyenként legalább négy négyzetméter élettér jusson. Az élettér kiszámításakor a zárka vagy a lakóhelyiség alapterületéből az illemhely és a mosdó által elfoglalt területet – függetlenül attól, hogy ezek leválasztása megtörtént-e – figyelmen kívül kell hagyni.

Az NMM a rendelkezésére bocsátott dokumentumok alapján megállapította, hogy az Intézetben található zárkák mérete megfelelt a jogszabályban előírtaknak.

A látogatócsoport több fogvatartottal beszélt, akik egyszemélyes zárkában voltak elhelyezve. Az egyik fogvatartott elmondta, hogy nincs kihez szólnia, ami alapvetően nem jó, de rosszabb lenne a helyzete, ha egy dohányzó vagy egy kötözködő fogvatartottal kerülne egy zárkába. Egy másik fogvatartottat nem zavarta az egyszemélyes elhelyezés.

³⁸ <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/debrecen/hirek/4202>.

³⁹ <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/debrecen/hirek/4124>.

⁴⁰ 2020. évi önértékelő jelentés 19. o.

⁴¹ 2020. évi önértékelő jelentés 8. o.

A fogvatartottakkal való bánásmódról egy fogvatartott úgy nyilatkozott, hogy „az örök normálisan bántak velük” az ott töltött mintegy másfél hónap alatt. Ha valamilyen problémája volt, szólt egy őrnök, aki jelezte ezt egy reintegrációs tisztnak. Az Intézetben töltött másfél hónap alatt nem volt problémája.

A fogvatartottakkal való bánásmóddal összefüggésben a jelentés nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.6. Higiénia, fürdés, a zárkák takarítása, fertőtlenítése

A megtekintett egyszemélyes zárkákban mosdó és ajtóval leválasztott WC volt. Több zárkában a csapról hiányzott a tekerőgomb. A zárkákban nem volt meleg víz, a fogvatartottak vízforralóval – amelyet megvásároltak vagy béreltek – melegítettek vizet. Egy női fogvatartott elmondta, hogy a zárkájában egy lavórban mossa a ruháit. Egy fogvatartott zárkájában a mosdó csapja nagyon szórta a vizet, ezért egy kis műanyag tasakon folyatta át a vizet, hogy ne legyen minden vizes a mosdó körül.

A nyári időszakra tekintettel és a személyi higiéné biztosítása érdekében a fogvatartottak naponta fürdhetnek. A nyári időszakon kívül heti 5 alkalommal tudtak fürdeni a fogvatartottak. A hűsítőfürdési lehetőséget a fogvatartottak is megerősítették. A munkaterületeken a dolgozó fogvatartottak számára folyamatosan biztosítottak védőitalt, és óránként öt perc munkaközi szünetet. A sétatúron a kerítés tetején rögzített, lyuggatott KPE-cső szolgált „párakapuként”, amely elviselhetőbbé tette a hőséget.

A sétákat három egymástól dróthálóval elválasztott részen biztosították a fogvatartottak részére⁴².

Az Intézet melegvíz-ellátását két saját kazán biztosította, ezért a melegvíz-ellátás lényegében folyamatos volt. A parancsnok elmondta, hogy kisebb meghibásodások miatti üzemszünetek előfordultak, de ilyenkor is általában csak az egyik kazán állt le, a másik – ha korlátozottan is –, de tudta biztosítani a melegvíz-ellátást. Egy fogvatartott elmondása szerint a zuhanyzóban minden nap tudott meleg vízzel fürdeni.

A fogvatartottak naponta legalább két alkalommal fertőtlenítették a zárkáikat. A fertőtlenítőszerket az Intézet biztosította a zárka és közösségi helyek takarításához. A fogvatartottak heti rendszerességgel – vagy szükség szerint gyakrabban is – kaptak fertőtlenítőszer-koncentrátumot. Havonta a teljes intézetre kiterjedő fertőtlenítést hajtottak végre. Az Intézetbe és a körletekre való belépés előtt használni kellett a kéz- és cipőfertőtlenítőt.

Az Intézetben folyamatos volt a kártevőirtás. Háromhavonta teljes körű fertőtlenítést végeztek, de az előforduló kártevők miatt ez többnyire sűrűbb, egy-másfél hónapos időszakonként történt.

A személyi állomány egyik tagja kifejtette, hogy 2021. július 1-jétől a takarítási szabályok is megváltoztak, így már csak napi két fertőtlenítő takarítást végeztek (szemben a korábbi napi négy alkalommal). A fertőtlenítő takarítás kiterjedt az ajtókra, a kilincsekre és minden olyan felületre, amellyel a fogvatartottak kapcsolatba kerülhettek. A fogvatartottak a zárkák takarításához kaptak seprűt, felmosót, vödört és fertőtlenítőszeret. A személyi állomány tagja megerősítette, hogy megfelelő mennyiségű szappan, kézfertőtlenítő és kéztörölő állt a dolgozók és a fogvatartottak rendelkezésére.

Egy fogvatartott elmondta, hogy minden nap három alkalommal, reggel, délben és délután a szolgálatváltás előtt van takarítás a zárkában, amihez kaptak felmosóröngyöt, vödört és fertőtlenítőszeret. A zárkákban nem volt meleg víz, de vízforralóval tudtak vizet melegíteni.

---

⁴² 2020. évi önértékelő jelentés 9. o.

Egy női fogvatartott szerint is megkapták a zárka takarításhoz szükséges felszerelést és fertőtlenítőszerket.

2.7. Kapcsolattartás

2021. július 1-jétől újra lehetővé vált a látogatófogadás a fogvatartottak számára. A fogvatartottat egyszerre egy fő hozzátartozója kereshette fel 30 perc időtartamban, ha rendelkezett védettségi igazolvánnyal. A látogatófogadásra az Intézmény alagsorában került sor. A látogatóhelyiség fűthető volt. A látogatás újraindulása mellett továbbra is lehetőség volt a digitális kapcsolattartásra. Az a fogvatartott, aki élt a látogatófogadás lehetőségével, csak havonta két alkalommal kezdeményezhetett Skype-hívást.

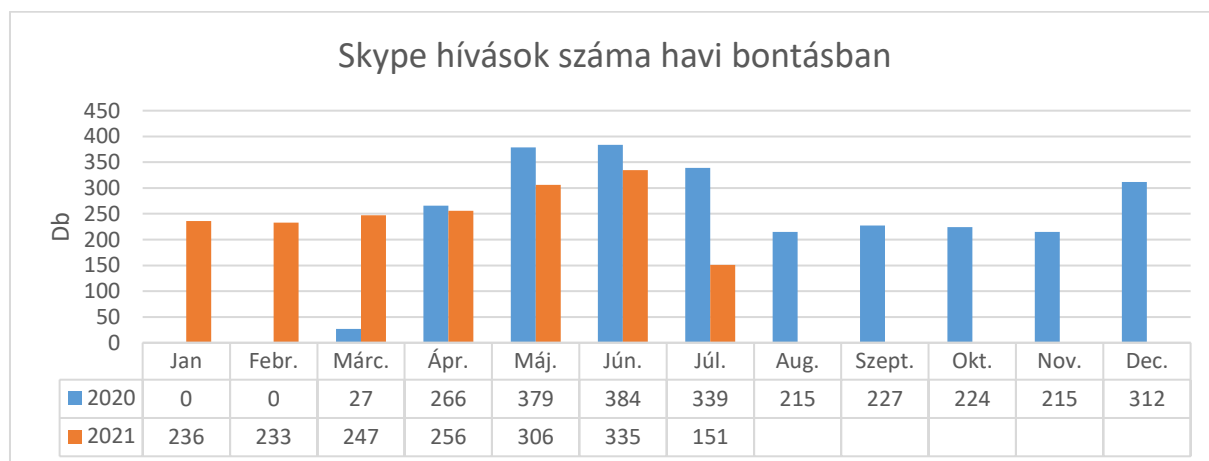
Az a fogvatartott, aki nem tudta személyesen fogadni a hozzátartozóit, heti két alkalommal, maximum 60 percen Skype-olhatott a kapcsolattartójával⁴³. 2021 júliusában 6, 2021. augusztusban pedig 8 fogvatartott kért látogatófogadást.

Az NMM megállapítása szerint a Skype-hívások aránytalan korlátozása a személyes látogatófogadás lehetőségével élő fogvatartottak számára a kapcsolattartáshoz fűződő joggal összefüggő visszásságot eredményezett.

Az Intézet 4 db plexis és 2 db biztonsági fülkés beszélővel, továbbá 4 db ügyvédi beszélővel, egy rendőri kihallgató- és 2 távtárgyaló helyiséggel rendelkezik.

A parancsnok tájékoztatása szerint a fogvatartottak továbbra is a Skype-os kapcsolattartási formát részesítették előnyben, mivel a látogatófogadás során csak egy hozzátartozóval találkozhattak, míg Skype-hívás során több személyt – és őket is otthonukban – láthatták. A parancsnok szerint a fogvatartottak aggódtak, hogy a személyes látogatófogadás miatt a hozzátartozók nagyobb eséllyel fertőződhetnek meg, ezért is a Skype-os kapcsolattartást preferálták.

Az Intézet havonta nagyjából 250-300 Skype-hívást bonyolított le 2021-ben. A 2020. és 2021. évi Skype-hívások számát az alábbi táblázat mutatja be (2021. július 14-ig).

A vezetőség elmondta, hogy egy felmérésben vizsgálták a fogvatartottak kapcsolattartási szokásait. A felmérést kitöltő mintegy 500 fogvatartott válaszából megállapítható volt, hogy a fogvatartottak azt kérik a hozzátartozóktól, hogy ne látogassák meg őket a bv. intézetben, ehelyett inkább Skype-on tartsák velük a kapcsolatot.

A vezetőség elmondta, hogy a KIOSZK-rendszert folyamatosan fejlesztik, és új funkciókkal bővítik, például azzal, hogy a fogvatartottak a KIOSZK-on tudjanak Skype-hívást kezdeményezni.

⁴³ <https://bv.gov.hu/hu/intezetek/bvszervezet/hirek/4268>

A látogatás időpontjában 12 külföldi fogvatartott tartózkodott az Intézetben. A személyi állomány egyik tagja elmondta, hogy az oda bekerülő külföldiek sokszor értenek magyarul, mert embercsempészet és más bűncselekmények miatt kerültek be. Törekednek arra, hogy az egy nyelvet beszélő fogvatartottakat egy zárkában helyezték el. Minden esetben tolmácsot hívnak, ha a kommunikáció nehézségekbe ütközik vagy jogszabály azt egyébként kötelezővé teszi. A külföldi fogvatartottak is használhatták a Skype-ot.

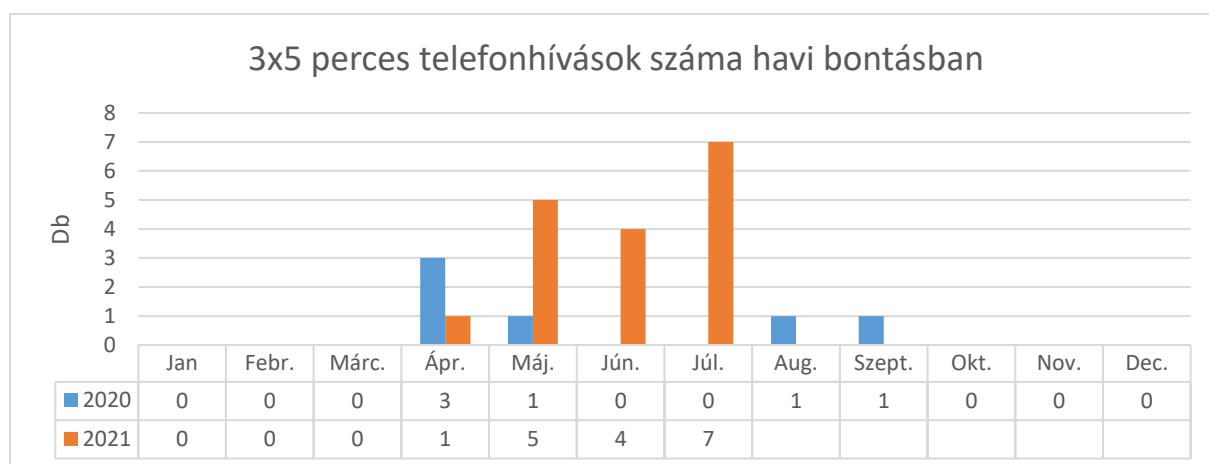
Az Intézetben lévő Skype-szobában a számítógépeket bútorlapok választották el egymástól. Ugyanebben a helyiségben volt kialakítva egy gyermekbarát sarok is. A vezető reintegrációs tiszt kifejtette, hogy Debrecenben egy közösségi foglalkoztatót alakított ki az Intézet, hogy az okoseszközzel vagy internetkapcsolattal nem rendelkező hozzátartozók is tudjanak Skype-on beszélni a fogvatartott családtagjaikkal. Ebben az esetben azonban nem tud érvényesülni a Skype-nak az az előnye, hogy a fogvatartott a lakásába is betekintést nyerhet, sem az, hogy a hozzátartozó mentesül az utazás terhe alól.

A megkérdezett fogvatartottak használták a Skype-os kapcsolattartást. Volt, aki szerint ez a kapcsolattartási forma egyértelműen jobb a magas percdíjas telefonálásnál és a korlátozott idejű látogatófogadásnál. Egy fogvatartott – akinek még nem volt kapcsolattartása – úgy nyilatkozott, hogy a megosztott kapcsolattartási módot választaná: látogatót is fogadna és emellett a Skype-hívást is igénybe venné. Egy másik fogvatartott azért nem tudta igénybe venni a Skype-olási lehetőséget, mert a hozzátartozója nem tudta kezelni a számítógépet és az okostelefont, emiatt telefonon tartották egymással a kapcsolatot.

Egy fogvatartott elmondta, hogy telefonon szokott beszélni a hozzátartozójával, mivel a felesége nem tudta kezelni az okostelefont, így Skype-olni sem tudtak egymással, de minden nap kapott levelet tőle. Az elzárás rövid időtartamára pedig nem akart látogatót fogadni. Egy másik fogvatartott kifejtette, hogy ő inkább a megosztott kapcsolattartást választaná (látogatófogadás és Skype), mivel a gyerekeivel így tudná a legjobb módon tartani a kapcsolatot.

A személyi állomány egyik tagja szerint a fogvatartottakat megnyugtatta, hogy a Skype-os beszélgetés során nem csak hallották, hanem látták is a hozzátartozókat.

Mint ahogyan a helyi intézkedések között kifejtésre került, a letéti pénzzel nem rendelkező fogvatartottak számára 3x5 perc telefonhívási lehetőséget biztosított az Intézet a saját költségére.

A pandémia miatt a távmeghallgatással járó megoldásokat részesítették előnyben a fogvatartottak szállítása és előállítás helyett. A járványidőszak alatt is biztosított volt a fogvatartottak számára a levelezés.

A járványügyi veszélyhelyzet megszűnésével – 2022. június 1-jétől – újból lehetővé vált, hogy a fogvatartottak látogatót fogadjanak a bv. intézetekben⁴⁴.

2.8. Fogvatartotti programok és munkáltatás

A fogvatartottak részére sport-, kulturális és egyházi rendezvényeket szervezett az Intézet. A fogvatartottak szabadidejükben pingpongozhattak, sakkozhattak, csocsózhattak, TV-t néztek és könyveket kölcsönöztek a könyvtárból⁴⁵.

Az Intézetben a koronavírus-járvány alatt is folytatódhatott a hitélet. Az Intézet együttműködött a református, a görögkatolikus, a baptista, a jehovista egyházzal és a Magyar Evangéliumi Börtönmisszióval. Az imaterem az Intézet második emeletén található.

Az Intézetben EFOP tanácsadók vonták be a fogvatartottakat a különböző programokba, pl. a női fogvatartottak részt vettek a növénygondozásban, de tartottak jobb agyféltekés rajzolást is. A könyvtár nyitva volt, a fogvatartottak a reintegrációs tiszteknek adhatták le a könyvkölcsönzési igényüket. A vezető reintegrációs tiszt tapasztalata szerint a fogvatartottak csak ritkán kölcsönöztek könyveket. Egy női fogvatartott viszont arról számolt be, hogy rendszeresen látogatta a könyvtárat.

Az Intézetben 2020-ban szűnt meg a fogvatartottak oktatása. Tekintettel arra, hogy az Intézet „előzetes ház”, a fogvatartottak rövid időt töltenek el itt, ezért a folyamatos oktatás megszervezése nehézségekbe ütközött.

A fogvatartottak térítésmentesen vehették igénybe a kondicionálótermet. Az udvaron is edzettek a fitneszeszközökön. A vezető reintegrációs tiszt szerint a fogvatartottaknak biztosították a napi egy óra időtartamú szabad levegőn tartózkodás lehetőségét. Egy megkérdezett fogvatartott megerősítette, hogy naponta egy órát tölthetett a levegőn. Egy további fogvatartott elmondta, hogy amíg az időjárás engedte, minden nap kijárt levegőzni, de a nagy melegben inkább „a zárkán hűsölt”.

Egy fogvatartott arról számolt be, hogy napközben TV-t néztek és beszélgettek a zárkatársaival. Az Intézet összes zárkája fel volt szerelve TV-készülékkel.

Az Intézetben 2016 óta folyik az egészségügyi maszkok gyártása, amelynek jelentősége a COVID-19 időszakában értékelődött fel. Az Intézet munkaterületén a fogvatartottak egyszerű használatos maszkokat gyártottak. A járvány ideje alatt is folyamatos volt a munkáltatás.

A fogvatartottak munkáltatása az Intézetben, költségvetési területeken⁴⁶ (konyha, mosoda, házi műhely) és a Bv. Holding Debreceni Telephely munkahelyein valósult meg.

A 2020/2021. évben szobafestő tanfolyamon 6 fő fogvatartott (5 fő letartóztatott, 1 fő börtönfokozatú) tett sikeres vizsgát, 2020. márciusban pedig 15 fogvatartott egy 35 órás számítástechnikai tanfolyamon⁴⁷ vett részt. A 2020. év folyamán 26 fogvatartott bevonásával 4 csoportban asszertivitás elősegítő kompetenciafejlesztő foglalkozás valósult meg⁴⁸.

Költségvetési munkáltatásban 42 fő vett részt, a Bv. Holding 2021-ben 20 főt alkalmazott. A pártfogói tevékenység visszajelzései alapján a volt fogvatartottak 90%-a talált valamilyen munkát.

Egy női fogvatartott kifogásolta, hogy csak a férfi fogvatartottak dolgozhattak. A női fogvatartottaknak néha ugyan volt lehetőségük a kertészeti szakkörön részt venni vagy növényeket locsolni, de az intézeti felújítások miatt ezekre is egyre ritkábban adódott lehetőség, mert a dolgozó férfi fogvatartottak miatt nehézségekbe ütközött a női fogvatartottak mozgatása.

⁴⁴ <https://bv.gov.hu/hu/node/5003>

⁴⁵ 2020. évi önértékelő jelentés 5. o.

⁴⁶ 2020. évi önértékelő jelentés 8. o.

⁴⁷ GINOP-6.1.2-15 „Digitális szakadék csökkentése”.

⁴⁸ 2020. évi önértékelő jelentés 5. o.

Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését veszélyeztette, hogy a női fogvatartottak kevesebb szabadidős programon vehettek részt amiatt, mert az Intézetben zajló felújítási munkálatok során a dolgozó férfi fogvatartottaktól el kellett őket különíteni, és a női fogvatartottak mozgatása több szervezést igényelt.

2.9. Orvosi, pszichológiai ellátás

Az egészségügyi osztály egy általános orvosi és egy fogorvosi rendelőből, valamint egy váróhelyiségből állt⁴⁹. Az Intézetben minden nap elérhető volt az egészségügyi alapszolgáltatás. Az orvos hétfőn, kedden és csütörtökön rendelt 4 órában. Fogorvosi és foglalkozás-egészségügyi szakrendelés is biztosított volt a fogvatartottak számára. A fogorvos heti két alkalommal rendelt az Intézetben.

A szakellátást igénylő fogvatartottakat a berettyóújfalui Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központba, a Debreceni Klinikára vagy a Kenézy Kórházba szállították.

A parancsnok tapasztalata szerint nem volt olyan kifejezetten a koronavírus-járvány miatt krízisbe került fogvatartott, aki pszichológiai segítséget kért.

Az Intézetben hétfőtől péntekig egy pszichológus dolgozott, aki szakpszichológusi képzettséggel rendelkezett. A fogvatartottak pszichológiai ellátása mellett ő intézte a személyi állomány alkalmassági szűrését is.

A pszichológus a befogadást követő 8 napon belül általában minden fogvatartottal tudott beszélni, de a részletesebb állapotfelmérés csak a 14. nap után, a karantén leteltével történt meg. Azok a fogvatartottak, akik 7 napnál kevesebb időt töltöttek az Intézetben, nem vettek részt egyéni pszichológiai befogadáson, de beszélhettek a pszichológussal, amikor az körbejárt a zárkákban.

A pszichológus tapasztalata szerint sok fogvatartott igényelte a vele való találkozást. A veszélyeztetett fogvatartottakkal havonta két alkalommal beszélgetett. A fogvatartottak kérelmi lapon és a KIOSZK rendszerben is jelezhették, ha fel akarták őt keresni. Sürgős esetben, a nevelő javaslatára, a pszichológus azonnal fogadta a fogvatartottat. A látogatócsoport által megkérdezett fogvatartottak szerint a pszichológus elérhető volt, de többségük nem igényelte a pszichológusi konzultációt.

A COVID miatt a csoportfoglalkozások szüneteltek, a pszichológus csak egyéni foglalkozásokat tartott. A csoportos foglalkozások átalakultak, a drogpreevenációs foglalkozások keretében a fogvatartottak például feladatlapokat töltöttek ki. A pandémia előtt is nagyrészt egyéni foglalkozásokat tartott a pszichológus, mivel a szobája olyan kicsi volt, hogy ott nem fért el egy csoport. Az iskolai oktatásra használt nagyobb méretű terem alkalmas lett volna csoportfoglalkozások tartására, de a látogatás idején az Skype-teremként működött.

A pszichológus úgy vélte, hogy a látogatófogadás elmaradására nem egységesen reagáltak a fogvatartottak. Néhányuk nagyon szenvedett a személyes találkozások hiányától, míg más fogvatartottak örültek, hogy a Skype-on keresztül láthatták az otthonukat, a hozzátartozóikat, így másfajta megtartóerőt biztosított az online kapcsolattartás.

Az Intézetben kiemelt figyelmet fordítottak a sérülékeny fogvatartotti csoportokra. Az alacsonyabb IQ-val rendelkező fogvatartottakra a pszichológus jobban odafigyelt, felkészítette őket a zárkában való viselkedésre. Tapasztalata szerint az Intézetben ritkán fordul elő, hogy a fogvatartottak bántalmazzák egymást, mivel még nincs jogerős ítéletük és a bíróság döntésében jelentős súlya van annak, hogy a fogvatartott milyen magatartást tanúsított. A veszélyeztetettek körébe tartoztak a női fogvatartottak is az alacsony létszámuk miatt. Az Intézetben kevés volt a női zárka, ezért a nehezen kezelhető női fogvatartottak áthelyezése problémát jelenthetett.

---

⁴⁹ 2020. évi önértékelő jelentés 11. o.

Az Intézetben nem volt gyógyító-terápiás vagy pszichoszociális részleg. A fogvatartottak szakorvoshoz jutása nem okozott gondot a pszichológus szerint. Pszichiáter ugyan nem járt az Intézetbe, de a COVID miatti új eljárásrend kapcsán a fogvatartottakat az IMEI-be tudják küldeni, ha szükséges. A fogvatartottak részére a Kenézy Gyula Egyetemi Kórház Felnőtt Pszichiátriai Gondozója biztosított pszichiátriai szakorvosi ellátást. Itt tettek javaslatot a fogvatartott IMEI-ben történő kivizsgálására.

Egy fogvatartott elmondta, hogy a pszichológus többször is megkérdezte tőle, hogy szeretne-e beszélgetni, de nem kívánt élni ezzel a lehetőséggel. Egy másik fogvatartott szerint jó volt a pszichológussal beszélni, hasznosnak érezte a beszélgetést.

A fogvatartottak orvosi és pszichológiai ellátásával kapcsolatosan a vizsgálat nem tárt fel alapvető joggal összefüggő visszasságot.

2.10. A személyi állomány létszáma, továbbképzése

A személyi állomány költségvetési létszáma 122 fő volt, amelyből 119 álláshely volt betöltve (97%-os feltöltöttség). Az Intézet állományszervezési táblázata 2020 folyamán hat alkalommal módosult. Ennek egyik oka, hogy a berettyóújfalui Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központ létesítése miatt a személyi állomány néhány tagját áthelyezték, és a megüresedett helyek betöltése kihívás elé állította az Intézetet⁵⁰.

A belépő és távozó dolgozók számát a következő táblázat foglalja össze.

2019		2020 ⁵¹		2021	
Belépett	Távozott	Belépett	Távozott	Belépett	Távozott
17	24	26	25	13	13

2020-ban a Berettyóújfaluban megépített Büntetés-végrehajtás Egészségügyi Központ megkezdte működését, ami nagyobb fluktuációt generált, mivel a korábban az Intézetben dolgozók közül azok, akik a Berettyóújfalui járásban éltek, inkább az egészségügyi központban folytatták a munkájukat.

Az Intézet körletein szintenként nappal 1-1 fő felügyelő és 1 fő körlet-főfelügyelő teljesített szolgálatot. Éjszaka 1 fő felügyelő és 1 fő körlet-főfelügyelő állt szolgálatban⁵². A Biztonsági Osztály 61 álláshelyéből 1 körletfelügyelői, 2 biztonsági felügyelői és 3 segédelőadói (műveleti) státusz volt betöltetlen. A büntetés-végrehajtási osztály 15 álláshelyéből egy segédelőadói hely volt üres.

Az Intézet személyi állományának végzettség szerinti megoszlását az alábbi táblázat foglalja össze.

Végzettség típusa	Dolgozók száma (fő)
Felsőfokú (főiskolai/egyetemi)	33
Középfokú	79
Szakiskolai, szakmunkás	6
Általános	8

⁵⁰ 2020. évi önértékelő jelentés 4. o.

⁵¹ 2020. évi önértékelő jelentés 13-14. o.

⁵² 2020. évi önértékelő jelentés 8. o.

A személyi állomány képzésére 2020-ban, a koronavírus járvány miatt elrendelt veszélyhelyzet okán, szakterületi oktatások megtartásával, illetve központilag elrendelt e-learning képzések teljesítésével került sor.

A személyi állomány létszámával és továbbképzésével kapcsolatban a jelentés nem állapított meg alapvető joggal összefüggő visszasságot.

3. Összefoglaló

A nemzeti megelőző mechanizmus 2021. július 14-én látogatott a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézetbe. A vizsgálat fókuszpontjában a koronavírus-járvány terjedésének megelőzésével kapcsolatban tett intézkedések, a megfelelő védőfelszerelések, a fogvatartottak és a személyi állomány tagjainak egészségügyi és pszichológiai ellátása, valamint a látogatófogadás elmaradását kompenzáló kapcsolattartási lehetőségek álltak.

A látogatócsoport tagjai interjúkat készítettek az Intézet vezetőjével, a személyi állomány tagjaival és a fogvatartottakkal is. A megtekintett zárkákról és egyéb helyiségekről fényképfelvételt készítettek, és betekintettek a releváns dokumentumokba.

A 182 fő befogadóképességű Intézetben 173 fő fogvatartott (157 férfi, 16 nő) tartózkodott a látogatás napján, amelyből 12 fő külföldi állampolgárságú volt.

Az NMM látogatásakor nem volt koronavírussal fertőzött személy az Intézetben. Az első COVID-védőoltást 173 fogvatartott és 74 személyi állományi tag kapta meg. A második oltást a fogvatartottak közül 118 fő, a személyi állományból 71 fő vette fel. A fogvatartottak választhattak, hogy melyik típusú védőoltást kérik.

A fogvatartottaknak a zárkán kívül szájmaszkot kellett viselniük, valamint a fogvatartottakkal közvetlen kontaktusba kerülő személyi állományi tagokra is vonatkozott e kötelezettség. A 65 év feletti krónikus betegségben szenvedő fogvatartottakat elkülönítve helyezték el a járványidőszak alatt.

A fogvatartottak telefonálási időtartamát egységesen 15 perccel megnövelte az Intézet. Azon fogvatartottak, akik nem rendelkeztek letéti pénzzel, az Intézet költségére havonta 3x5 percben használhatták a telefont.

Az Intézetben számos fejlesztés zajlott a látogatás idején, a fejlesztési program keretében megújultak – többek között – a reintegrációs tiszti irodák és a körletfelügyelők szolgálati helyei. A felújítási munkálatokat az Intézet házi műhelyében foglalkoztatott fogvatartottak végezték el.

A fogvatartottakat 1-11 fő befogadóképességű zárkákban helyezték el. Az NMM megállapította, hogy a zárkák mérete megfelelt a jogszabályi előírásoknak. Az örök bánásmódjával kapcsolatban a megkérdezett fogvatartottak nem éltek panasszal.

A megtekintett zárkák némelyikében hiányzott a csap tekerőgombja és a kifolyócső. A kifolyócső hiányát egy fogvatartott egy műanyag zacskóval orvosolta, hogy ne legyen minden vizes a csap körül.

2021. július 1-jétől újra lehetővé vált a látogatófogadás a fogvatartottak számára. 2021 júliusában 6, 2021. augusztusban pedig 8 fogvatartott kért látogatófogadást. A látogatót fogadó fogvatartottak havonta két alkalommal kezdeményezhettek Skype-hívást (a havi négy alkalom helyett). A látogatófogadás időtartama 30 perc volt.

Az Intézet vezetősége szerint a fogvatartottak a Skype-ot részesítették előnyben a látogatófogadással szemben. A megkérdezett fogvatartottak többsége szerint a Skype-hívás volt a jobb kapcsolattartási forma, de volt olyan is, aki a személyes látogatófogadást preferálta.

Egy női fogvatartott kifogásolta, hogy kevés programon vehettek részt. Nehezítette a helyzetüket az is, hogy az Intézetben folyó felújítási munkálatok miatt a dolgozó férfi fogvatartottakat a női fogvatartottaktól el kellett különíteni és emiatt a női fogvatartottak mozgatása még több szervezést igényelt. Mindezek miatt a női fogvatartottak kevesebb

foglalkozáson vehettek részt, ami az egyenlő bánásmód követelményének érvényesülését veszélyeztette.

Az Intézetben minden nap elérhető volt az egészségügyi alapszolgáltatás, a fogorvos heti két alkalommal rendelt. Az Intézetben egy pszichológus dolgozott, akit hétfőtől péntekig kereshettek fel a fogvatartottak. A COVID-19 miatt a csoportfoglalkozások szüneteltek.

4. Ajánlások

Az Ajbt. 32. § (1) bekezdése alapján *felkérem az Intézet parancsnokát, hogy*

1. gondoskodjon a csapokról hiányzó tekerőgombok és kifolyócsövek pótlásáról;
2. amennyiben egy járványhelyzetben lehetőség van látogató személyes fogadására, az e lehetőséggel élni kívánó fogvatartottak számára ne korlátozza aránytalan mértékben az elektronikus kapcsolattartások számát;
3. tegyen intézkedéseket a női fogvatartottak átkísérésével kapcsolatban, oly módon megvalósítva azt, hogy a női fogvatartottak se essenek el a különböző fogvatartotti programokon való részvétel lehetőségétől.

Budapest, 2022. az elektronikus dátumbélyegző szerint

Dr. Kozma Ákos

Melléklet
a Hajdú-Bihar Megyei Büntetés-végrehajtási Intézet látogatásáról szóló jelentéshez

Skype-beszélő, egymástól elválasztott Skype-állomások

Skype-beszélő

Látogatófogadó helyiség

Fröcskölő csap, műanyag flakonnal orvosolva

Zárkák

Az udvaron a kerítésre szerelt, lyuggatott fekete KPE-cső szolgált „párakapuként”